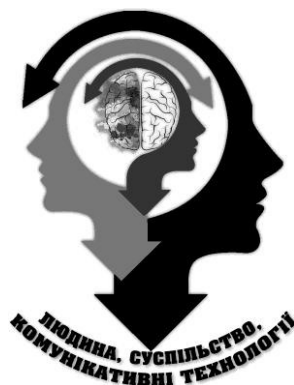

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМ. Г. С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. М. П. ДРАГОМАНОВА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ ІМЕНІ ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

**ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО,
КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE “A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES”**

Харків
2020

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С. В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту;

Андрущенко В. П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова

Редакційна колегія:

- Бутько Т. В.** – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ
Лаврухін О. В. – д-р техн. наук, професор, чл.-кор. ТАУ, академік МАБЖ
Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ
Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор
Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор
Калабухін Ю. Є. – д-р техн. наук, професор
Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор
Панков Г. Д. – д-р філос. наук, професор
Петрушов В. М. – д-р філос. наук, професор
Рассоха І. М. – д-р філос. наук, професор
Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент
Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент
Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ
Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент
Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент
Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент
Прогонний О. М. – канд. техн. наук, доцент
Скорик О. О. – канд. техн. наук, доцент
Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент
Алексєєнко Н. В. – старш. викладач

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 7 від 21.09.2020 р.)

Л 93 Людина, суспільство, комунікативні технології : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. присвяченої 90-річчю Українського державного університету залізничного транспорту, 15–16 жовтня 2020 р. Харків : ДІСА ПЛЮС, 2020. 295 с.
ISBN 978-617-7927-35-7

УДК 740+656+338

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7927-35-7

© Авторський колектив, 2020

УТОПІЯ ЯК СПОСІБ КОМУНІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ІЗ НАЛЕЖНИМ

Утопія, як особлива форма організації суспільної свідомості, відіграла і продовжує відігравати помітну роль в житті суспільства. Будучи породженням пізнього Відродження (Т. Мор), утопія насправді тою чи іншою мірою завжди була елементом знання і пізнання. Її доволі часто подавали і подають як вираз ідеалу суспільного устрою життя; до певної міри це було справедливим для класичної історичної епохи, проте поява антиутопії у ХХ ст. змусила переглянути таке уявлення і помітити навіть у класичних утопіях елементи самоіронії та прагматизму. Врешті, як нам здається, найбільш виваженою характеристикою утопії можна вважати подання її як опис (розповідь) про належний стан людини і суспільства в їх органічній єдності. Відповідно, аналітика утопії передбачає звернення до поняття належного.

Поняття належного, скоріше за все, є багатозначним, тобто воно може використовуватись у різних значеннях. Наприклад, у повсякденному житті ми доволі часто ототожнюємо належне із обов'язком, коли кажемо, наприклад, що кожній людині належить піклуватись про своїх батьків. Також слово належний використовується для оцінки ступеня того, якою мірою людина виконує якісь службові інструкції («охоронцю належить діяти...»), ми також кажемо про належне або неналежне виконання людиною своїх професійних дій, про відповідність або не відповідність чогось законам держави та ін. Але варто зупинити увагу на філософському розумінні поняття належного, яке найбільш чітко було опрацьоване видатним німецьким філософом Г.В.Ф. Гегелем, якому цього року виповнилось 250 років з дня народження. Найбільш чітко поняття належного подане у праці «Наука логіки», том перший, розділ перший, глава друга «Межа та належність». Тут Гегель розглядає поняття належного у зв'язку із поняттями *дещо, визначеність, границя, межа*. Визначеність характеризується як внутрішній стан буття дещо, як те, чим воно відрізняється від всіх інших дещо, і для визначеності має істотне значення поняття границі. Проте у зовнішніх взаєминах та проявах границя набуває характеристики межі – того, в рамках чого деяке дещо постає як оце наочне та наявне буття. Гегель справедливо відзначає, що будь-яке дещо за своїм внутрішнім визначенням як відрізняється від всього іншого, так і постає тотожним із ним, тому воно водночас постає обмеженим, але й загальним, відповідно, може виходити за свої межі та, так би мовити, претендувати на поширення своїх визначень за власні межі, на весь простір загального. А оскільки означене загальне в

певному дещо постає у якихось границях, то ці границі проявляються і у визначенні того загального, у простір якого виходить дане дещо: воно у такому виході сприймає загальне як своє, тобто у певних своїх визначеннях, внаслідок чого формується таке загальне, що має риси загального (безмежного) та обмеженого, а це і постає належним. Належне – це те, що прагне певне одиничне (як прояв його, одиничного, суттєвих рис), поширити на загальне, проте воно все одно залишається одиничним, а його суттєві риси, накинуті на загальне, постають як належне. Отже, належне – це завжди і за сутністю щось таке, що виражає сутність певного суб'єкту дії, але винесене за його межі та представлене як таке, що повинно бути притамане загальному. Проте, як було відзначено, це загальне представлене через якусь межу, і саме тому належне має остаточну визначеність зразка «Так завжди повинно бути». Гегель також відзначає, що належне водночас є тому, що воно визначене, і його *немає*, оскільки воно тільки має бути зреалізованим. Саме через це Кант свого часу подавав сферу належного як сферу свободи: цього ще немає, і воно може як бути, так і не бути.

Хочеться повернути увагу до таких важливих і вагомих моментів в означених проявах та окресленнях належного: з одного боку, належне виражає якісь суттєві риси «в собі буття» того дещо, що постає джерелом покладання належного, а, з іншого боку, воно покликане надати цьому суттєвому загального значення, загального остаточного повеління. В останньому пункті належне нагадує зміст категоричного імперативу Канта – надати характеру максими принципу своєї поведінки, і це знову зближує поняття належного із поняттям обов'язку. Стає цілком зрозумілим, що разом із змінами у сутнісних проявах людини як суб'єкту та джерела належного, останнє повинно міняти свій зміст: це значить, що належне має історично мінливий характер. Але окрім того, увага до належного, його свідомо аналітика, його осмислення постають вагомим чинником людського самопізнання. Утопія разом із антиутопією у цьому контексті постають як демонстрацією, так і своєрідним експериментальним випробовуванням того, наскільки окреслене в них належне справді виражає сутнісні риси людини як суспільної істоти, якою вимальовують вони людину, з якими її іманентними запитами та претензіями. І тут не можна не звернути уваги на те, що традиційні утопії з їх доволі великою увагою до побутових речей та обставин життя, з їх прагненням подати людину як виключно витвір певної суспільної організації, доволі відчутно спрощували її природу та її різновекторність; до речі, такі спрощення присутні навіть у поглядах фундаторів так званого наукового соціалізму, коли вони намагались базувати поведінку людини на її простих звичках. Отже, утопію можна розглядати як своєрідний спосіб комунікації людини із тим належним, що

виражає певні прагнення останньої, що претендують на загальні імперативи життя та дій, але водночас надають людському самоусвідомленню ще одне дзеркало для виявлення та осмислення власної сутності.

ПЕТРУШОВ В.М., *д.філос.н., професор*

Українського державного університету залізничного транспорту

м. Харків, Україна

«ЛЮДИНА ЗАГИНЕ І НА ЇЇ МІСЦЕ ПРИЙДЕ НАДЛЮДИНА» Ф.НІЦШЕ. ТАК ГОВОРИВ ЗАРАТУСТРА

Цю цитату із знаменитої філософської поеми Ф. Ніцше ми використовуємо в якості назви нашого допису. Слід визнати (і це не підлягає сумніву), що у вченні Ніцше, як у будь-якому серйозному морально-філософському дослідженні є багато цінного і для нашого часу. Актуальним залишається загальновизнане значення яскравої критики німецьким мислителем міщанства, дріб'язкового, буденного, незначного для життя людини. Як представник філософії життя Ніцше вважає, що людина має мету всередині себе, її мета – це життя. Саме ця ідея абсолютної цінності людського життя об'єднує усю творчість Ніцше. Найбільший інтерес у нього викликають питання моралі, постановки цінностей через себе, а не через релігію і громадську думку. Він одним із перших поставив під сумнів можливість раціонального обґрунтування вчинків, заявив, що « немає ніяких моральних феноменів, є тільки моральне тлумачення феноменів», і тим самим піддав усі моральні норми релятивізму. Згідно його поглядам здорова мораль повинна прославляти і зміцнювати життя, волю людини до влади. Будь-яка інша мораль є символом хвороби і розпаду. Людство інстинктивно використовує мораль для того, щоб добиватися своєї мети – мети розширення своєї влади. Питання не в тому, чи істинна мораль, а в тому чи служить вона своїй меті – меті до влади. Ніцше ратує за прихід таких «вільних умів», які поставлять собі свідомі цілі «поліпшення» людства, думки яких уже не будуть «задурманені» ніякою мораллю, ніякими обмеженнями. Таку «надприродну» людину, яка знаходиться «по той бік добра і зла», Ніцше називає «надлюдиною». Зараз, коли накопичена величезна кількість літератури, в якій всебічно розглянуто і оцінено погляди Ніцше, з одного боку значно легше, а з іншого, значно важче, робити спроби прочитувати його ідеї під кутом зору нових соціально-політичних, науково-технологічних і в цілому буттєвих реалій. Технологічні успіхи, пов'язані з розвитком нанотехнологій, біотехнологій, біокібернетики і інших ноу-хау

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

ПРИВІТАННЯ УЧАСТНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ С.В.ЛАНЧЕНКО	3
АБАШНІК В.О. ЕДМУНД ГУССЕРЛЬ У ФІЛОСОФІЇ ІСИДОРА ПРОДАНА (1854–1919/20)	6
АБАШНІК У.В. ВАЛЬТЕР БЕНЬЯМІН (1892–1940) ТА МЕДІА-ФІЛОСОФІЯ	10
АЛЕКСЄЄНКО Н.В. ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ	13
АНДРУЩЕНКО В.П. ПЛАГІАТ ТА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ – ЗАГРОЗА НАУКОВОМУ ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	15
БАБИЧ В.П. ОСНОВИ РАЗУМНОГО, ЦИВИЛИЗОВАНОГО МЫСЛЕТВОРЧЕСТВА	21
БЛИЗНЮК Л.М. ФЕНОМЕН МОВЛЕННЄВОЇ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	31
ГОРОБЧУК Л. М. СТРУКТУРНІ КОМПОНЕНТИ ОСОБИСТОСТІ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ	34
ГРОМОВА О.В. РОЛЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В РОЗВИКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА	38
ДАНІЛ'ЯН В. О. ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА НЕДОЛІКИ	41
ДАНІЛ'ЯН В. О. ПРОБЛЕМА СВОБОДИ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ТВОРЧОСТІ НОРВЕЗЬКОГО ФІЛОСОФА ЛАРСА СВЕНДСЕНА	44
ДАХНІЙ А.Й. Г.С. СКОВОРОДА ТА Т.Г. ШЕВЧЕНКО ЯК ЗАСНОВНИКИ УКРАЇНСЬКОГО ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМУ	46
ДОВГАНЬ А. О. Н.МАЛЬБРАНШТА ДАВНЬОКИТАЙСЬКА ФІЛОСОФІЯ	51
ДОЛЬСКАЯ О.О. ФОРМУВАННЯ НАРРАТИВУ ПОСТЛЮДИНИ: РОЗДУМИ ПРО ПІДГРУНТЯ НОВОЇ АТРОПОЛОГІЇ	57
ЗАГРІЙЧУК І. Д. НЕЗАВЕРШЕНІСТЬ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОЦЕСУ ЯК ЗАПОРУКА СОЦІАЛЬНОЇ ЗЛАГОДИ	61
ІЛЬІН В.В., ІЛЬІНА А.А. РАЦИОНАЛЬНОСТЬ ПОВЕДЕНИЯ И ПРОБЛЕМА СООТНОШЕНИЯ ЭТИКИ И ЭКОНОМИКИ	65
КАРПЕНКО І.В. «ВЗАЄМНІСТЬ ПЕРСПЕКТИВ» А. ЩЮЦА ЯК МОЖЛИВІСТЬ КОМУНІКАЦІЇ	71
КОЛЕСНИК К.Е. ПРОЕКТ RAIL BALTICA: РОЗБУДОВА ТА ГЕОПОЛІТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ	75
КОЛИЧЕВА Т.В. ГЕШТАЛЬТ-МЕТОДОЛОГІЯ ПІЗНАННЯ ЛЮДСЬКОЇ СУТНОСТІ ЯК ЗАСІБ НАБЛИЖЕННЯ ДО ІДЕНТИЧНОСТІ ІНДИВІДА	81
КОММЕДАЛ О. ІНФОРМАЦІЙНЕ СУСПІЛЬСТВО В НОРВЕГІЇ: ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ВТІЛЕННЯ	84
ЛЕБЕДЄВ В. О. ЖАНР «ТЕМНЕ ФЕНТЕЗІ» У СУЧАСНІЙ МАСОВІЙ КУЛЬТУРІ	87
ЛЮБІВИЙ Я.В. КОНСТРУКТ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ СВОБОДИ У КРИЗОВОМУ СОЦІУМІ	88

ЛЯХ В.В. КРИЗА ІДЕНТИЧНОСТІ В ФІЛОСОФСЬКО-ІСТОРИЧНОМУ ВИМІРІ	94
МАМЕНКО Т.В. ФІЛОСОФІЯ МАХІЗМУ В УКРАЇНІ: ЕМПІРІОСИМВОЛІЗМ П.С.ЮШКЕВИЧА	98
НЕШКО С.І. РОЛЬ ПЕРЕКЛАДАЧА, ЯК ТЕХНІЧНОГО КОМУНІКАТОРА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	103
НОВІКОВ Б.В. О ФИЛОСОФИИ И ФИЛОСОФСТВЕ	105
ОВЧАРЕНКО Н.М. МОЗОК, ПОВЕДІНКА ТА МЕТАФОРА	116
ПАВЛОВ В.І. ЕВОЛЮЦІЯ УЯВЛЕНЬ ПРО СЕКСУАЛЬНІСТЬ ЯК АКТУАЛІЗАЦІЯ ВІДНОШЕННЯ ДО САМОГО СЕБЕ	119
ПАНКОВ Г. Д. ЗАНЯТИЕ СОБОЙ КАК ПРОЦЕСС КОНСТРУИРОВАНИЯ ИДЕАЛЬНОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ В ХРИСТИАНСКОМ ДИСКУРСЕ	129
ПЕТРУШЕНКО В.Л. ЩО Ж ТАКЕ БУТТЯ І ЯК ЙОГО ОСМИСЛИТИ?	133
ПЕТРУШЕНКО О.П. УТОПІЯ ЯК СПОСІБ КОМУНІКАЦІЇ ЛЮДИНИ ІЗ НАЛЕЖНИМ	142
ПЕТРУШОВ В.М. «ЛЮДИНА ЗАГИНЕ І НА ЇЇ МІСЦЕ ПРИЙДЕ НАДЛЮДИНА» Ф.НІЦШЕ. ТАК ГОВОРИВ ЗАРАТУСТРА	144
ПОНОМАРЕНКО В.Є. НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНИЙ КОМПОНЕНТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ).	148
ПОНОМАРЕНКО Н.В. КОНАТИВНА, СИГНІФІКАТИВНА ТА СТРУКТУРНА ХАРАКТЕРИСТИКА АНГЛІЙСЬКИХ, РОСІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ	150
ПОНОМАРЬОВ О. С.,ХАРЧЕНКО А. О.,ЧЕБОТАРЬОВ М. К. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК ЧИННИК КОЕВОЛЮЦІЇ ЛЮДИНИ І ПРИРОДИ	153
РАССОХА И. Н. УСКОРЕНИЕ ИСТОРИИ 12/4, «АНТРОПНЫЙ ПРИНЦИП» И ВОЗМОЖНОСТЬ БЛИЗКОГО «КОНЦА ИСТОРИИ»	157
РУМЯНЦЕВА Т.Г. ИДЕЯ НИЦШЕ О СВЕРХЧЕЛОВЕКЕ И СОВРЕМЕННОСТЬ САМОЙЛЕНКО Д. О. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	166
САМОЙЛЕНКО Д. О. ТРЕНДИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	169
СИВОГРАКОВА З.А. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ І ПЕДАГОГІЧНА РОЛЬ ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	173
СИТНІЧЕНКО Л.А. НОВІТНІ ФІЛОСОФСЬКІ ДИСКУРСИ ІДЕНТИЧНОСТІ: СПРАВЕДЛИВІСТЬ ЗАМІСТЬ НАСИЛЬСТВА	176
ТИТАР О. В. ФІЛОСОФІЯ ЗОРОВОГО ОБРАЗУ	180
ТИХОНРАВОВ С.М. КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ФАХІВЦІВ ЗАЛІЗНИЧНОЇ ГАЛУЗІ	184
ТОЛСТОВ І.В. ВЗАЄМОЗУМОВЛЕНІСТЬ ЛЮДСЬКОЇ ГІДНОСТІ ТА ПРАВ ЛЮДИНИ	185
ТОНІО В. КОРОНАВІРУСНА КРИЗА: НЕХАЙ ВИРІШУЄ ЖЕРЕБ!	188
ХРИСТОФ Р. ПОПУЛІСТИ: ВЖЕ ПЛАТОН ЗАСТЕРІГАВ ВІД НИХ	192

Наукове видання

**VIII МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ,
ПРИСВЯЧЕНА 90-РІЧЧЮ УКРАЇНСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ VIII МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE VIII INTERNATIONAL
SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
“A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE TECHNOLOGIES”**

м. Харків, 15–16 жовтня 2020 р.

Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Матеріали публікуються в авторській редакції

Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times ET.
Умов. друк. арк. 17,15. Наклад 100 прим. Замов. № 1006/8-20.

Видавництво ТОВ «ДІСА ПЛЮС»
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: серія ДК № 4047 від 15.04.2011 р.
61029, м. Харків, шосе Салтівське, буд. 154. Тел. (057) 768-03-15,
e-mail: disadruk@gmail.com

Надруковано з готових оригінал-макетів у друкарні ФОП Петров В. В.
Єдиний державний реєстр юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців.
Запис № 2400000000106167 від 08.01.2009 р.
61144, м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 79в, к. 137, тел. (057) 778-60-34.
e-mail:bookfabrik@mail.ua